

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Šablona č. II, sada č. 2	
Vzdělávací oblast	Český jazyk a literatura
Vzdělávací obor	Komunikační a slohová
Tematický okruh	Vypravování, popis
Téma	Práce s nadpisem a osnovou
Ročník	5.
Anotace	Tento pracovní list slouží k lepšímu pochopení rozdílu mezi popisem a vypravováním. Pomocí něho by také měli být žáci schopni vystihnout hlavní myšlenku textu a následně vytvořit k němu nadpis. S učebním materiálem se pracuje frontálně a individuálně.
Očekávaný výstup a klíčové kompetence	Žáci by měli sami najít a vyvodit rozdíl mezi popisem a vypravováním. Žáci se učí vyjadřovat svůj názor a myšlenky. Žáci si rozšiřují svoji slovní zásobu a písemný slohový projev. Žáci jsou schopni samostatně vytvořit výstižný nadpis k daným textům.
Klíčová slova	Sloh, osnova, nadpis
Druh učebního materiálu	Pracovní list
Autor/vytvořeno	Mgr. Renata Lukášová srpen / 2011

Předmět: Český jazyk

Třída: 5.třída

Téma: Slohová práce – popis, vypravování

Učivo: Práce s nadpisy a osnovou

Rozsah vyučovacích hodin: 1 - 2

Pomůcky: pracovní list

Charakteristika:

Tento pracovní list slouží jako průprava k tvoření osnov. Podstatou je najít v textech hlavní myšlenku a na základě ní vytvořit vhodný nadpis.

Práce s pracovním listem:

S pracovním listem pracujeme postupně - bod po bodu. Většinou necháme žáky pracovat individuálně a poté ihned následuje zpětná vazba či kontrola.

Cvičení 1.

Žáci si samostatně přečtou tři ukázky textu a doplní ke každému vhodný nadpis. Někteří žáci svoje nadpisy přečtou a zkusí říct, jakým způsobem nadpisy tvořili (čeho si všímali, co bylo pro ně důležité). Řízeným rozhovorem by měli žáci přijít na to, jaký je rozdíl mezi popisem a vypravováním (např. více přídavných jmen u popisu a sloves u vypravování..).

Žáci mohou volně navázat na tyto ukázky a pokračovat v popisu či vypravování.

Doplňující cvičení k cv.1.

* Přečte se znovu druhý text o Heleně a volně se pokračuje ve vypravování „hravou“ formou - každý musí doplnit jednu větu, která dějově navazuje na větu předchozího spolužáka (vytváří se tak nový příběh).

* Vyučující čte popis pokoje a žáci se ho snaží na papír kreslit.

Poté mohou schématicky nakreslit svůj vlastní pokoj a svým spolužákům ho následně popisovat. Ostatní spolužáci se ho opět snaží nakreslit (cílem je dosáhnout stejného nákresu).

Cvičení 2.

Žáci by měli z ukázky poznat o jakou pohádku se jedná. Pokud všichni tuto pohádku neznají, je dobré si znovu pohádku převyprávět nebo přečíst.

Žáci si všímají grafického členění textu a snaží se přijít na význam dělení na odstavce a také na to, kde je vhodné text odstavci oddělit.

Snaží se najít nejvhodnější nadpis k daným odstavcům a samostatně dopsat celou osnovu pohádky.

Doplňující cvičení k cv.2.

* Žáci s pokusí jednotlivé odstavce rozvinout (tzn., aby daný odstavec obsahoval více vět, ale obsahově se týkal daného odstavce – jde o rozšiřování slovní zásoby).

Cvičení 3.

Žáci se snaží vyjádřit čeho by se týkal text s uvedeným nadpisem (zda by šlo o vypravování, popis). U nadpisu „Můj nejlepší kamarád“ lze polemizovat o tom, že se může jednat o popis osoby ale i příběh.

.
Doplňující cvičení k cv.3.

Zkusí si jeden ze tří nadpisů vybrat a následně samostatně vypracovat slohovou práci.

Jméno

1. Zkus vymyslet co nejvhodnější nadpis k těmto textům

A) _____

Můj dětský pokoj má jedno veliké okno hned naproti dveřím. Pod oknem stojí psací stůl s otáčivým křeslem. Napravo vedle dveří je velká šatní skříň a nalevo od dveří je komoda se zásuvkami, kam si dávám potřebné věci. Postel jsem si dal na levou stranu pokoje, hned za komodu.....

B) _____

Sraz jsme měli přesně v 8.30.hod. na hlavním nádraží. Zbývalo deset minut do odjezdu vlaku, ale Helenka nikde nebyla. Standa se jí dokonce pokoušel dovolat, ale její telefon nikdo nezvedal. Začínali jsme si dělat starosti, protože Helenka chodila vždy včas. Když tu najednou.....

C) _____

Na naší zahradě rostou jabloně a hrušně. Kromě ovocných stromů zde máme i okrasné javory. V rohu zahrady stojí malý dřevěný altánek a hned za ním jsou záhonky se zeleninou. V druhém rohu zahrady najdete skleník, ve kterém pěstujeme okurky.

Zakroužkuj v předešlém cvičení texty, ve kterých se něco popisuje. Jaký je mezi jednotlivými texty rozdíl? Jak by mohl pokračovat dál popis pokoje, zahrady či vyprávění o Heleně?

.....

2. Přečti si text. Vymysli k němu vhodný nadpis.

Jeden král měl dceru, která byla stále smutná. Nikdo ji nedokázal rozesmát. Zkoušeli to lékaři, kejklíři i princové, ale všichni marně, princezna ne a ne se pousmát. V tomto království žil i chudý Jirka, který si řekl, že smutnou princeznu rozveselí. Přemýšlel, jak to udělat, aby princeznu rozesmál a mohl si ji vzít za ženu. Nakonec se rozhodl, že si sebou vezme kozu. Nebyla to koza obyčejná, nýbrž kouzelná. Kdo se kozy jen prstem dotkl, hned se k ní přilepil a nemohl se odtrhnout.....

Zkus napsat k jednotlivým částem textu osnovu.

.....

.....

.....

Pokus se dovyprávět známou pohádku a doplnit celou osnovu .

.....

.....

3. O čem by mohl být text, který má tento název :

Jak jsem prožila prázdniny

Nejhorší zážitek mého života

Můj nejlepší kamarád